

Motion till riksdagen 2005/06:Ub369

av **Martin Andreasson (fp)**

Omnämmande av kristen etik och västerländsk humanism i skolans läroplaner

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om omnämmandet av kristen tradition och västerländsk humanism i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet samt de frivilliga skolformerna.

Motivering

Sekulariseringen är ett av de största civilisatoriska framstegen i vår tid. I framväxten av det pluralistiska samhället med full religionsfrihet har en nödvändig förutsättning varit att staten dragit sig tillbaka från den offentliga kontrollen av individernas åsikter i existentiella och religiösa frågor. Statens uppgift i det sekulariserade samhället är att värna en religiöst neutral offentlighet, där medborgare av olika religiösa åskådningar (inklusive ateister, agnostiker och andra utan religiös tro) kan leva och verka på jämlika villkor. Att staten avstår från att favorisera, eller associera sig med, en viss religiös lära är garantin för medborgarnas fulla religionsfrihet – däribland givetvis rätten att driva skolor som vilar på religiös grund.

Mot denna bakgrund är läroplanernas skrivningar om skolväsendets värdegrund inte invändningsfria.

Enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) skall skolan fostra till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande ”i överensstämmelse med den etik som förvaltas av kristen tradition och västerländsk humanism”. Formuleringen återfinns i princip oförändrad i 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (Lpf 94). Det enda undantaget är att frasen här har satts i förfluten form: det talas om den etik som ”förvaltats” av kristen tradition och västerländsk humanism.

Fel! Okänt namn på

Dessa formuleringar var omstridda och ledde till uppmärksammade politiska skiljaktigheter i slutskedet av läroplansarbetet. Den slutliga texten bär också kompromissens prägel. Försöken att i efterhand ge formuleringen ett innehåll har också gett varierande resultat; vissa har menat att olika värdesystem inom kristna samfund härigenom ges ett officiellt erkännande, medan andra menar att formuleringen snarare skall tolkas som en notering av kristendomens starka historiska betydelse i Sverige.

Inte heller betoningen av humanismens västerländska karaktär är utan problem. Även om humanismen som filosofisk strömning uppstod i Europa finns det i dag humanistiska tänkare som inte verkar i västerlandet. Humanismen – liksom de mänskliga rättigheterna, demokratin och marknadsekonomin – är universell.

Den grundläggande invändningen är dock att det är principiellt olämpligt att skolväsendets styrdokument fastslår att skolans värdegrund skall förknippas med en viss religion. Den aktuella passusen försvårar också skolans arbete med värdegrundsfrågor, eftersom de etiska förhållningssätt som förvaltas eller förvaltas inom ramen för olika kristna traditioner uppvisar en näst intill obegränsad variationsbredd.

Utbildningsutskottet menar i betänkandet 2004/05:UbU9 att den nuvarande formuleringen är försvarlig med tanke på att ”kristendomen har en särställning som grund för förståelse för svensk och västerländsk kultur och samhällsutveckling”. Ingen torde säga emot utbildningsutskottet om detta. Men detta är inget argument i sakfrågan utan närmast en idé- och kulturhistorisk iakttagelse. Steget är långt till att hävda att skolan måste arbeta i överensstämmelse med den etik som förvaltas av kristen tradition.

Formuleringarna om kristen tradition och västerländsk humanism bör därför strykas ur läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet samt läroplanen för de frivilliga skolformerna. Det är tillräckligt att skolans värdegrund redovisas med utgångspunkt i demokratin som förhållningssätt. Läroplanen för förskolan (Lpfö 98) kan här tjäna som förebild.

Stockholm den 3 oktober 2005

Martin Andreasson (fp)